

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

412-2/20
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 7702 датум: 28.02.2020. г

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ

МОНИТОРИНГ ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА

Извештај о посети Полицијској станици Нови Београд Полицијске управе за Град Београд

Београд, фебруар 2020. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународну мрежу помоћи (ИАН). Анексима Споразума о сарадњи,⁴ сарадња је продужена са удружењима Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународна мрежа помоћи (ИАН).

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен у "Сл. гласнику РС", бр. 25/18.

⁴ Закључени 22. априла 2019. године.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

УСТАНОВЕ	Полицијска станица Нови Београд Полицијске управе за град Београд
ВРЕМЕ ПОСЕТЕ	30. јануар 2020. године
ОСНОВ ПОСЕТЕ	Послови Националног механизма за превенцију тортуре, у складу са чланом 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ЦИЉЕВИ ПОСЕТЕ	Праћење поступања по препорукама из Извештаја НПМ о посети Полицијској станици Нови Београд из 2019. године Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ВРСТА ПОСЕТЕ	Контролна посета, по Плану посета за 2020. годину
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Ненајављена посета
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана
САСТАВ ТИМА	Вођа тима: др Наташа Тањевић, заменица заштитника грађана Чланови тима: Маја Јовић, Заштитник грађана / Одељење Националног механизма за превенцију тортуре Ивана Босиљчић, Заштитник грађана

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Полицијски службеници Полицијске станице Нови Београд (ПС Нови Београд) остварили су сарадњу са мониторинг тимом НПМ и омогућили остваривање мандата НПМ. Члановима мониторинг тима пружене су тражене информације, омогућен обилазак просторија и увид у затражену документацију.

ТОК ПОСЕТЕ

У уводном разговору представљени су чланови тима и циљеви посете, а потом је у пратњи командира ПС Нови Београд и криминалистичког инспектора извршен обилазак просторије за чување одузетих предмета у вези са кривичним делом и канцеларија криминалистичких инспектора. Извршен је и увид у документацију о

задржавању лица по Закону о прекршајима (ЗОП)⁵ и по Законнику о кривичном поступку (ЗКП)⁶ и увид у књигу евиденције одузетих предмета.

1. ПРЕТХОДНА ПОСЕТА

НПМ је 8/9. јуна 2019. године обавио ноћну ванредну посету ПС Нови Београд. Након посете сачињен је Извештај⁷, у ком је упућено 7 препорука за отклањање уочених недостатака. Министарство унутрашњих послова није у року од 60 дана од пријема, ни до дана контролне посете, доставило Заштитнику грађана обавештење о поступању по препорукама из наведеног извештаја.

Пре упућивања овог извештаја, Заштитник грађана је 20. фебруара 2020. године примио обавештење Министарства унутрашњих послова⁸ о поступању по препорукама из Извештаја о посети Полицијској станици Нови Београд 412-29/2019, дел.бр. 22233 од 30. јула 2019. године.

2. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУКАМА

У наставку је наведено утврђено стање из претходног извештаја НПМ о обављеној посети, препоруке које су упућене и налаз из контролне посете у вези са поступањем по свакој од препорука.

1.

У ПС Нови Београд просторије за полицијско задржавање не испуњавају важеће стандарде.

ПРЕПОРУКА из 2019. године

У ПС Нови Београд неће се спроводити полицијско задржавање док се не изврши адаптација постојећих просторија за задржавање и/или израде нове, у складу са условима прописаним Правилником о условима које треба да испуњавају просторије за задржавање лица.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

У време посете, у ПС Нови Београд у току су били завршни радови на адаптацији просторија за задржавање у складу са Правилником о условима које треба да испуњавају просторије за задржавање лица.

По завршетку радова у ПС Нови Београд биће на располагању 4 просторије за задржавање лица са 11 лежајева (3+3+1+4).

2.

У ПС Нови Београд не постоји посебна просторија за саслушање лица која је адекватно опремљена за ту намену (аудио и/или видео снимање саслушања).

⁵ "Сл. гласник РС", бр. 65/13, 13/16 и 98/16 - одлука УС.

⁶ "Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019.

⁷ Извештај о посети Полицијској станици Нови Београд, 412-29/19 од 30. јула 2019. године.

⁸ Акт Министарства унутрашњих послова, Секретаријата, Одељења за обраду података, притужбе и сарадњу са независним телима 02/5 број 956/17-84 од 07. фебруара 2020. године.

ПРЕПОРУКА из 2019. године

Министарство унутрашњих послова ће предузети активности у циљу обезбеђивања посебне просторије за саслушање лица у ПС Нови Београд, опремљене техничком опремом за аудио и видео снимање поступака саслушања лица.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

ПС Нови Београд је определила канцеларије намењене за обављање саслушања лица (2-4), али исте нису адаптиране, опремљене техничком опремом за аудио и/или видео снимање поступака саслушања лица и стављене у функцију.

Према службеним наводима, у циљу реализације наведеног ПС Нови Београд упутила је писани захтев Управи криминалистичке полиције, ПУ за Град Београд, на који се чека одговор.

ПРЕПОРУКА из контролне посете 2020. године

Министарство унутрашњих послова ће предузети активности у циљу обезбеђивања техничке опреме за аудио и/или видео снимање поступака саслушања лица како би просторије за саслушање лица у ПС Нови Београд биле стављене у функцију.

3.

У ПС Нови Београд не постоји посебна просторија намењена за чување одузетих предмета у вези са кривичним делом (предмети извршења кривичног дела и други предмети из кривичних истрага).

ПРЕПОРУКА из 2019. године

ПС Нови Београд ће обезбедити посебну просторију намењену за чување одузетих предмета у вези са кривичним делом, предмете ће на одговарајући начин обележавати (са назнаком на који се случај односе) и о томе ће водити посебну евиденцију.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

ПС Нови Београд није поступила по препоруци, јер према наводима полицијских службеника не постоје просторни услови за наведено због великог броја одузетих предмета који се чувају. Према наводима полицијских службеника, у циљу обезбеђивања посебне просторије која ће служити искључиво за чување одузетих предмета, ПС Нови Београд се обратила писаним захтевом Одељењу за логистику ПУ за град Београд, Сектора за материјално-финансијске послове, са захтевом за приоритетно предузимање мера у циљу обезбеђења наведене просторије.

У једној просторији коју је мониторинг тим НПМ обишао чувају се одузети предмети из ранијих година, па и деценија. Одузети предмети чувају се и по канцеларијама у закључаним орманима. У једној од канцеларија криминалистичких инспектора коју је мониторинг тим НПМ обишао, у металном орману који није био закључан у моменту посете, једна од кутија је била означена као одузети предмети. Увидом у садржину исте утврђено је да нису сви предмети прописно обележени (два предмета уопште нису била обележена), а и они који су обележени не садрже податке на основу којих се брзо и једноставно могу довести у вези са подацима из Књиге одузетих

предмета. Поједини предмети су били умотани у папир са назнаком имена лица од којих су одузети, а поједини су имали и податке о броју под којим је предмет заведен у јавном тужилаштву. Све наведено се односи на предмете одузете по основу ЗКП, односно на поступање криминалистичких инспектора.

Увидом у евиденцију одузетих предмета по ЗОП утврђено је да се иста уредно води. Предмети су обележени, чувају се у металном орману у кутијама које су разврстане по годинама и предмети се на једноставан начин могу повезати са подацима из Књиге евиденције о одузетим предметима и са поднетом прекршајном пријавом.

Чланом 92, ст. 4 и 5. Закона о полицији⁹, прописано је да се привремено одузета средства опасна по живот и здравље људи након криминалистичко форензичке обраде и вештачења без одлагања уз помоћ надлежних органа, на за то предвиђеним местима уништавају.

Чланом 44, став 2. Правилника о полицијским овлашћењима¹⁰ прописано је да ће се привремено одузети предмети који су полицији од стране других органа поверени на чување или чије чување у просторијама полиције није могуће или је повезано са значајним тешкоћама, сместити и обезбедити на начин прописан законом.

Чланом 134, став 1, тачка 5. Правилника о управи у јавним тужилаштвима¹¹ прописано је да се оружје, експлозивне ствари, опојне дроге, лако запаљиве ствари и отрови, предају на чување полицији.

Чланом 134, став 1, тачка 6. Правилника о управи у јавним тужилаштвима прописано је да привремено одузети предмети могу до одлуке по кривичној пријави остати код органа који је предмете привремено одузео, по одобрењу јавног тужиоца, односно заменика јавног тужиоца.

Чланом 134, став 3. Правилника о управи у јавним тужилаштвима прописано је да се привремено одузети предмети након потврђивања оптужнице предају суду, а ако се ствари не налазе у јавном тужилаштву, јавно тужилаштво је дужно да обавести правно лице да предмете достави суду и предузме потребне мере провере да ли су одузети предмети предати суду.

ПРЕПОРУКА из контролне посете 2020. године

ПС Нови Београд, у будућем раду, одузете предмете који потичу из кривичног дела, неће чувати у канцеларијама криминалистичких инспектора, а сваки такав предмет ће на одговарајући начин обележавати (са назнаком случаја на који се односи) и о томе ће водити посебну евиденцију.

ПС Нови Београд ће унапредити поступање са одузетим предметима који потичу из кривичног дела и у циљу поступања у потпуности у складу са цитираним законским и подзаконским актима остваривати континуирану писану комуникацију са јавним тужилаштвом у сваком појединачном случају, односно за сваки привремено одузети предмет како би се утврдило да ли постоји потреба за даљим чувањем предмета или је исти потребно вратити, уништити или предати јавном тужилаштву или суду.

4.

У Дежурној служби ПС Нови Београд не постоји кутија са прибором за прву помоћ.

⁹ Закон о полицији, „Службени гласник РС“, бр. 6/16, 24/18, 85/18

¹⁰ Правилник о полицијским овлашћењима, „Службени гласник РС“, бр.41/19

¹¹ Правилник о управи у јавним тужилаштвима, „Службени гласник РС“, бр. 110/09, 87/10, 5/12, 54/17, 14/18 и 57/19.

ПРЕПОРУКА из 2019. године

Дежурна служба ПС Нови Београд обезбедиће кутију са прибором за прву помоћ.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступајући по препоруци, ПС Нови Београд обезбедила је кутију са прибором за прву помоћ која ће бити постављена у просторији за прихват доведених и задржаних лица која је саставни део просторија за задржавање ПС Нови Београд, а у којој се врши преглед лица непосредно пре одвођења у просторије за задржавање.

5.

У ПС Нови Београд није постављен план евакуације и упутство за поступање у случају пожара.

ПРЕПОРУКА из 2019. године

ПС Нови Београд ће унапредити систем противпожарне заштите тако што ће на одговарајућим видљивим местима у згради поставити план евакуације и упутство за поступање у случају пожара, а све у циљу заштите физичког интегритета задржаних лица.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Поступајући по препоруци, ПС Нови Београд се обратила Управи за ванредне ситуације у Београду, Сектора за ванредне ситуација са захтевом за израду плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара.

ПРЕПОРУКА из контролне посете 2020. године

Министарство унутрашњих послова ће предузети активности у циљу израде плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара и исто доставити ПС Нови Београд.

6.

Записник о задржавању лица не садржи податке о исхрани задржаног лица.

ПРЕПОРУКА из 2019. године

У ПС Нови Београд, у записнике о задржавању, уносиће се подаци о остваривању права на исхрану задржаног лица.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

Према службеним наводима, свим полицијским службеницима ПС Нови Београд који су задужени за рад са доведеним и задржаним лицима дата је јасна инструкција да податке о остваривању права на исхрану задржаних лица уносе у записнике о задржавању. Увидом у 5 предмета о задржавању лица по ЗКП-у, у које је мониторинг тим НПМ извршио увид, утврђено је да су у записнике о задржавању унети подаци о остваривању права на исхрану задржаног лица

7.

У ПС Нови Београд, у предмету о задржавању по ЗОП, почетак задржавања рачунат је од момента доношења решења о задржавању, а не од момента када је лице лишено слободе, односно од момента започињања примене полицијског овлашћења довођење.

ПРЕПОРУКА из 2019. године

У ПС Нови Београд, у решењима о задржавању по ЗОП, као почетак задржавања уносиће се моменат започињања примене полицијског овлашћења довођење.

ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕПОРУЦИ

У свим предметима о задржавању лица по ЗОП у које је мониторинг тим НПМ извршио увид утврђено је да се поступа по препоруци, односно да се као почетак задржавања уноси моменат започињања примене полицијског овлашћења довођење.

3. ЗАКЉУЧЦИ

На основу налаза из контролне посете, НПМ је утврдио да је ПС Нови Београд поступила по пет препорука за отклањање уочених недостатака из Извештаја о посети Полицијској станици Нови Београд 412-29/2019, које су јој упућене.

У вези са препоруком упућеном Министарству унутрашњих послова¹², ПС Нови Београд обратила се писаним захтевима одговарајућим организационим јединицама МУП, на који начин је, проактивно делујући, предузела потребне активности усмерене на спровођење препоруке.

У погледу поступања по препоруци под 2. из Извештаја о посети Полицијској станици Нови Београд 412-29/2019, Министарство унутрашњих послова није обавестило Заштитника грађана о предузетим активностима ради опремања просторија за саслушање лица одговарајућом техничком опремом за снимање.

Министарство унутрашњих послова у свом акту – обавештењу о поступању по препорукама НПМ из Извештаја о посети Полицијској станици Нови Београд 412-29/2019, обавестило је Заштитника грађана да ће накнадно доставити затражену информацију о томе да ли је и на који начин на нивоу полицијских управа и полицијских станица утврђена процедура позивања сталних судских преводилаца.

¹² Препорука под бр. 2 Извештаја о посети Полицијској станици Нови Београд 412-29/2019